

v případech, kdy jedna z pojišťoven má svoje statutární sídlo mimo území Protektorátu Čechy a Morava. Sjednocením řízení v těchto věcech stalo se zbytečným a bylo proto zrušeno vládní nařízení č. 402/1920 Sb., které až dosud jediné dávalo možnost převáděti stavy pojištění bez souhlasu všech pojistníků z převáděného stavu, jenom tehdy však, přebírala-li domácí pojišťovna pojistný stav některé pojišťovny cizozemské.

Kdežto zmíněná nová ustanovení pojišťovacího regulativu neplatí pro zapsané pokladny pomocné, platí nová jednotná ustanovení čl. II nařízení o dozoru nad pojišťovnami (shodující se v podstatě se zněním §§ 81, 81a a 89 říšského zákona ze dne 6. června 1931 o dozoru nad soukromými pojišťovnami a stavebními spořitelny) pro všechny soukromé pojišťovny, tedy i pro zapsané pokladny pomocné a rovněž pro povinné pokladny mistrovské (až do jejich přeměny v jinou právní formu).

Rozhodovati v konkrétním případě o tom, zdali je ten který ústav soukromou pojišťovnou, podléhající dozorcímu právu ministerstva hospodářství a práce, přísluší podle čl. II, § 15 nařízení tomuto ministerstvu, jehož rozhodnutím jsou vázány nejen ostatní správní úřady, nýbrž i soudy. Dozorčí úřad je oprávněn, vykonáváje jako dosud dozor pomocí vládních komisařů, vydávati nařízení vhodná k tomu, aby bylo udrženo pojišťování v souladu se zákonnými předpisy a s obchodním plánem pojišťovny (§ 15b), k udržování svých nařízení pak může viníky přidržovati pořádkovými pokutami až do 250.000 K. Dozorčí úřad smí naříditi i změnu obchodního plánu, je-li to nutné k ochraně zájmů pojištěných osob (§ 15e) anebo dokonce je-li to nutné k zamezení konkursu (§ 16a). Tu je možno též snížit závazky pojišťovny, to jest snížit jednotlivé pojistné sumy na výši, odpovídající výši jmění pojišťovny, aniž by se snížily prémie, dále pojistníky placené. Kdežto ostatní dozorcí ustanovení jsou povahy všeobecné, nutno považovati předpis § 16a za ustanovení určené pro výjimečný případ nastalé platební neschopnosti pojišťovny. Předpis tento má umožniti úpravu zájmů pojištěných osob výhodněji než by to bylo možno, kdyby byl na pojišťovnu uvalen konkurs.

Formálně jsou nová ustanovení čl. II. nař. novelisací zákona č. 147/1934 Sb. o zabezpečení nároků pojistníků v pojištění soukromém a o státním dozoru na soukromé pojišťovny. Uvádím jen ještě, že dozorcí úřad je nyní oprávněn povolit v případě nutnosti úlevy v plnění některých závazků, tímto zákonem pojišťovnám uloženým: Smí osvoboditi některá pojistná odvětví od povinnosti udržovati t. zv. zabezpečovací fond anebo smí povolit, aby jmění tohoto fondu bylo uloženo též v jiných hodnotách, než jak předpisuje § 5 tohoto zákona.

Eduard Eysselet:

POMĚR NOVÝCH ŘÍŠSKÝCH TRESTNÍCH PŘEDPISŮ K PROTEKTORÁTNÍMU TRESTNÍMU ZÁKONU.

I.

V čísle 26. Věstníku říšského protektora v Čechách a na Moravě bylo na str. 171 uveřejněno pasové trestní nařízení z 27. května 1942 (Ř. z. I, str. 348) a v čísle 27. téhož Věstníku na str. 184 nařízení z 3. července 1942 na obranu proti podporování jednání Říši nepřátelských.

Mezi skutkovými podstatami trestných činů tam stanovenými jsou i takové, jež konkurují (ideálně) se skutkovými podstatami trestných činů podle trestního zákona z r. 1852, čili jednání trestná podle citovaných nařízení porušují zároveň trestní předpisy protektorátního trestního práva.

Jde o trestné činy uvedené jednak v § 3 pasového trestního nařízení, jednak v § 2 nařízení zmíněného na druhém místě.

Srovnáním skutkových podstat trestných činů podle těchto předpisů se skutkovými podstatami trestných činů podle našeho trestního zákona přicházejících v úvahu, získáme jasný obraz, které trestné činy podle § 3 pasového trestního nařízení a podle § 2 nařízení z 3. července 1942 ideálně konkurují s trestnými činy (a kterými) podle našeho trestního zákona. Tato otázka má význam, jak níže bude uvedeno, pro posouzení příslušnosti německých či protektorátních stihacích úřadů.

II.

A. Pasové trestní nařízení.

K § 3, čís. 1.

Zde nutno rozlišovati dvě skutkové podstaty a to:

a) jestliže někdo falšuje nebo padělá listiny, formuláře a otisky razítek, sloužící účelu v § 3, čís. 1 uvedenému,

b) jestliže někdo takto falšované nebo padělané listiny nebo předměty si opatří a použije jich.

1. Ohledně listin:

Ad a). Tato skutková podstata naplňuje skutkovou podstatu zločinu podle §§ 197, 199 d) tr. z. resp. přestupku podle § 320 f) tr. z. po stránce objektivní (nikoliv však subjektivní). O tuto subjektivní stránku jsou skutkové podstaty zmíněného zločinu resp. přestupku oproti trestnému činu podle § 3, čís. 1 cit. nař. (prvý případ) širší. K tomuto trestnému činu stačí totiž pouhé falšování nebo padělání, k naplnění skutkových podstat oněch trestných činů pak kromě toho musí ještě přistoupiti subjektivní moment, a to u zločinu podle §§ 197, 199 d) tr. z. úmysl poškozovací, u přestupku podle § 320 f) úmysl (vědomí) oklamati. Proto v každém zločinu podle §§ 197, 199 d) tr. z. a přestupku podle § 320 f) tr. z., kde předmětem trestného činu je listina uvedená v § 3, čís. 1 cit. nař., je dána již skutková podstata trestného činu podle tohoto ustanovení (prvý případ).

Ad b). Zde za přistoupení patřičných subjektivních momentů (poškozovací úmysl) může jíti o zločin podle §§ 197, 199 d) tr. z. — a to nedokonaný při opatření, dokonaný při použití — pouze tehdy, jestliže ten, kdo si falšované nebo padělané listiny opatřil nebo jich použil, spolupůsobil při jejich falšování nebo padělání nebo se s falšovatelem (padělatelem) současně dorozuměl.

Jestliže však ony listiny byly falšovány nebo padělány bez jeho spolupůsobení nebo dorozumění s falšovatelem (padělatelem), pak lze činnost toho, kdo listiny použil nebo si ji opatřil, posuzovati pouze jako obyčejný podvod podle § 197 tr. z. (a to buď zločin nebo přestupek, v obou případech opět buď dokonaný při použití nebo nedokonaný při opatření) — viz rozh. č. 6279 Sb. n. s.

Je-li u toho, kdo oné listiny použil nebo si ji opatřil, dán pouze úmysl oklamati (nikoliv poškoditi), platí obdobně to, co bylo řečeno o zločinu podle §§ 197, 199 d) tr. z., i o přestupku podle § 320 f) tr. z., tedy tento přestupek

přichází v úvahu jen tehdy, je-li zde spolupůsobení nebo dorozumění výše zmíněné. Jinak nejde vůbec o trestný čin.

Není-li u toho, kdo si zmíněné listiny opatřil nebo jich použil, dán ani úmysl (vědomí) oklamati — tyto případy jsou spíše akademické — nejde podle protektorátního trestního práva o žádný trestný čin.

2. Ohledně ostatních předmětů jmenovaných v § 3, čís. 1.

Ad a) b). Pokud jde o formuláře a otisky razítek, může přicházeti v úvahu pouze obyčejný podvod, pokud by v jejich falšování a padělání nebylo lze spatřovati nedokonaný zločin podvodu podle §§ 8, 197, 199 d) tr. z. nebo nedokonaný přestupek podle §§ 8, 320 f) tr. z., za předpokladů výše sub 1 a) a b) uvedených (při poškozovacím nebo klamacím úmyslu by totiž bylo lze ve falšování nebo padělání formulářů nebo otisků razítek spatřovati opatřování prostředků pro falšování nebo padělání listiny samé).

K § 3, čís. 2.

Toto ustanovení obsahuje opět dvě odlišné skutkové podstaty a to:

- a) přenechání listiny zmíněné v § 3, čís. 1 někomu druhému,
- b) opatření nebo použití listiny vystavené pro jiného, v obou případech k oklamání v právním styku.

V tomto případě jde podle protektorátních předpisů o přestupek podle § 320 g) tr. z. (nedokonaný při opatření, dokonaný při použití a přenechání). Zde jde o listinu pravou. Použije-li nebo opatří-li si někdo tuto listinu za účelem podvodným, může pak jíti o obyčejný podvod, kde listina bude pravidelně prostředkem k oklamání. Ponechá-li ji někdo druhému k účelu podvodnému, stává se spoluvinníkem.

K § 3, čís. 3.

Případy zde uvedené mohou býti podle protektorátního práva posuzovány pouze s hlediska podvodu podle § 197 tr. z.

K § 3, čís. 4.

Z případů uvedených v § 3, čís. 4 opatření si prostředků ke zhotovení falšované listiny a předmětů tam uvedených zakládá podle judikatury nejvyššího soudu, který v otázce ohraničení přípravného jednání od pokusu vykládá ustanovení § 8 tr. z. ve smyslu teorie subjektivní, již trestný pokus, takže v tomto případě podle protektorátního práva přichází v úvahu nedokonaný zločin podle §§ 8, 197, 199 d) tr. z. resp. nedokonaný přestupek podle §§ 8, 320 f) tr. z., má-li podle úmyslu pachatele jíti o padělání nebo falšování listiny. Jinak, jde-li o opatření si prostředků k výrobě formulářů nebo otisků razítek a pod., může jíti jen o trestný čin podle §§ 8, 197 tr. z.

Pokud jde o přenechání takových prostředků jiné osobě, přichází v úvahu podle protektorátního práva pomáhání (§ 5 tr. z. — opatřováním prostředků) k trestným činům zmíněným v předchozím odstavci. Zhotovení a přenechání razítek jinému pak může založiti též přestupek podle § 330 tr. z. ideálně konkurující.

Chování na prodej takových prostředků podle mého názoru nelze postihnouti žádnou skutkovou podstatou podle protektorátního práva, takže v tomto případě nenastává konkurence protektorátních norem s předpisem § 3, čís. 4.

B. *Nařízení na obranu proti podporování jednání Říši nepřátelských.*

K § 2, čís. 1.

Toto ustanovení postihuje jednak padělání, jednak falšování osobních průkazů. Zde platí obdobně totéž, co bylo uvedeno sub A 1 a).

K § 2, čís. 2.

Tímto ustanovením je postiženo vědomé zprostředkování padělaného nebo zfalšovaného osobního průkazu někomu jinému.

V tomto případě podle protektorátních předpisů by byla založena skutková podstata zločinu podle §§ 5, 197, 199 d) tr. z., ovšem za předpokladu, že hlavní pachatel má úmysl poškozovací, o čemž ten, kdo mu zprostředkoval padělaný nebo zfalšovaný osobní průkaz, věděl. Má-li hlavní pachatel pouze úmysl (vědomí) oklamati, může ve zprostředkování padělaného nebo zfalšovaného osobního průkazu býti dán přestupek podle §§ 5, 320 f) tr. z. Není-li u hlavního pachatele dán ani úmysl poškozovací, ani úmysl oklamati, nejde u něho o trestný čin a proto není možna ani spoluvina (pomáhání).

K § 2, čís. 3.

Podle tohoto ustanovení je trestné vydání osobního průkazu k nedovolenému použití někomu druhému. Zde jde o průkaz pravý (nepadělaný a nezfalšovaný).

V tomto případě podle protektorátních předpisů jde o přestupek podle § 320 g) tr. z.; byl-li však osobní průkaz ponechán někomu druhému k účelům podvodným, jde na straně toho, kdo svůj osobní průkaz jinému vydal, o spoluvinu na podvodu (§§ 5, 197 tr. z.).

III.

Z uvedeného vidíme, že skutkové podstaty trestných činů podle § 3 pasového trestního nařízení a § 2 nařízení na obranu proti podporování jednání Říši nepřátelských tvoří též skutkovou podstatu trestných činů podle trestního práva protektorátního buď plně nebo alespoň po objektivní stránce anebo naplňují alespoň některé zákonné pojmové znaky těchto činů [zločinu podle §§ 197, 199 d) tr. z., zločinu nebo přestupku podle § 197 tr. z., přestupků podle §§ 320 písm. f), g) a § 330 tr. z., a to jednak buď nedokonaných anebo dokonaných, jednak též spoluvinu na nich]. V důsledku toho tam, kde předmětem trestných činů právě zmíněných jsou listiny a předměty uvedené v § 3, čís. 1 pasového trestního nařízení nebo osobní průkazy, může nastati buď ideální konkurence těchto trestných činů s trestnými činy podle § 3 pasového trestního nařízení nebo § 2 druhého nařízení, o němž mluvíme, nebo případ, že jednání, které je předmětem trestního řízení, sice nezakládá skutkovou podstatu toho kterého činu trestného podle práva protektorátního (na př. pro nedostatek skutkové podstaty po stránce subjektivní), avšak naplňuje přece skutkovou podstatu trestných činů podle německých předpisů, jimiž se obíráme.

Ve všech takových případech jsou ke stíhání výlučně příslušny německé stíhací úřady, a to nejen podle § 16 nařízení ze 14. dubna 1939 o výkonu trestní soudní pravomoci v Protektorátu Čechy a Morava (Ř. z. I, str. 754) ve znění nařízení z 5. května 1941 (Ř. z. I, str. 248) — ve vztahu k § 6, odst. 2, čís. 1 nařízení o německém soudnictví v Protektorátu Čechy a Morava ze 14. dubna 1939 (Ř. z. I, str. 752), podle něhož jsou příslušny stíhací úřady německé i tehdy, je-li pachatelem trestného činu upraveného právem německým osoba neněmecké státní příslušnosti — ale i na základě § 15 d) nařízení ze 14. dubna 1939 (Ř. z. I, str. 754), neboť jde o činy, jež

nutno pokládati za činy proti německé správě. Toto platí i tehdy, když skutková podstata trestného činu podle nařízení, jež jsou předmětem naší úvahy, nepostihuje plně pachatelovo jednání (zejména je-li dán též poškozovací úmysl, který se ke skutkovým podstatám trestných činů podle právě zmíněných německých předpisů nevyžaduje). Ani v takových případech nepřisluší stíhání protektorátním soudům vzhledem k ust. § 16, odst. 2 nařízení ze 14. dubna 1939 (Ř. z. I, str. 754). Ovšem použití hmotného protektorátního práva německým soudem může vzhledem k § 9 právě citovaného nařízení přijíti v našich případech v úvahu pouze v příčině jednání porušujících předpisy § 3 pasového trestního nařízení, je-li v tomto jednání splněna též skutková podstata zločinu podvodu nebo spoluviny na něm, kdežto u jednání spadajících pod § 2 druhého nařízení, o němž mluvíme, které je ohroženo trestem smrti, nemůže samozřejmě nikdy dojít k použití protektorátního hmotného práva trestního německým soudem.

Závěrem tudíž můžeme říci, že protektorátní soudy nyní v žádném případě nemohou stíhati trestné činy podle §§ 197, 199 d), 320 f) g), 330 tr. z., jakmile jejich předmětem byly buď osobní průkazy anebo listiny nebo předměty uvedené v § 3 pasového trestního nařízení. V tomto smyslu tudíž byly citované protektorátní předpisy dotčeny novými říšskými předpisy.

Glosy a aktuality.

Vznik nároků na náhradu škody.

Upozorňujeme na tuto právní větu:

Nároky, opírající se o náhradu škody vznikají, vznikne-li škoda právně, i když efektivně dosud nevzešla.

V rozhodnutí ze dne 14. června 1941, Rv II 24/41 (č. 18.079 Sb. n. s.) šlo o tento případ:

Po právní stránce jest odvolací soud toho názoru, že propustil-li hypotekární věřitel z hypotéky jednu ze simultánně zavazených nemovitostí (ideálních podílů nemovitostí) na újmu vlastníků ostatních simultánně zavazených nemovitostí (podílů), jsou vlastníci těchto nemovitostí (podílů), pokud ručí svou nemovitostí (podílem) za dluh jim hmotně cizí (§ 1358 obč. zák.), oprávněni sraziti si z pohledávky peněz, odpovídající hodnotě jistoty, již se věřitel vzdal na jejich úkor. Simultánní věřitel má právo hledati uspokojení celé pohledávky z kterékoliv ze spoluzavazených nemovitostí. Toto právo není však dotčeno, nýbrž naopak upevněno, odpírá-li se simultánnímu věřiteli právo propustiti jednu ze spoluzavazených nemovitostí na úkor druhých a proto z ustanovení §§ 15 knih. zák. a 222 ex. ř. neplyne závěr, že simultánní

věřitel toto právo má, které není mu přiznáno ani v jiných zákonných předpisech. Naopak z ustanovení § 1358 obč. zák. plyne, že simultánní věřitel alespoň v příčině simultánních hypoték, které ručí za dluh hmotně cizí, tohoto práva nemá, poněvadž jest podle něho povinen, by dlužníku, který ručí osobně nebo nějakým kusem majetku na cizí dluh, když tento dluh zaplatí, vydal všechny prostředky zabezpečovací a tudíž i všechny zástavy. Takový dlužník tedy může počítati s tím, že se může hojiti ze zástav, které mu věřitel vydá. Nemá-li tato ochrana dlužníka ve smyslu § 1358 obč. zák. býti ilusorní, nutno subrogační postih dlužníka podle § 1358 obč. zák. pojímati jako právo dlužníka, jež věřitel nesmí zmařiti disponováním se zástavou; z toho však plyne zároveň omezení práva věřitele pokud nesmí se zástavou disponovati na úkor práva dlužníka plynoucího z § 1358 obč. zák. Také i podle předpisu § 1360 obč. zák. nemůže se věřitel na újmu rukojmího vzdáti zástav. při převzetí rukojemství nebo již dříve zřízené.

V otázce, která nás zajímá, vyslovil Ns. v důvodech:

Subrogační regres podle § 1358 obč. zák. a tudíž také nárok dlužníka proti věřiteli, který tento regres propuštěním nemovitostí ze závazku zmařil, předpokládá, by věřitel došel zaplacení od dlužníka. Rečený